

Havlíčkův Brod 7.5.2013
čj. SRS 026260/2013

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 6 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 29.4.–5.5.2013

1. Počasí

Po víkendovém ochlazení se charakter počasí vrátil k jaru. Lokálně byly zaznamenány nevýrazné srážky, ale na většině území se již vláhy začínalo nedostávat. Až do čtvrtka se minimální teploty pohybovaly okolo 5 °C a maxima překročila hranici 20 °C pouze v teplejších místech. Ve čtvrtek odpoledne začala přecházet přes sledovanou oblast studená fronta. Ta přinesla mimo výrazného ochlazení (maxima jen mírně nad 10 °C) i poměrně vydatné srážky. Ojedinele byly zaznamenány bouřky a v okrese Chrudim i slabé krupobití bez výrazných škod. Drobný mnohahodinový déšť s celkovými úhrny nad 20 mm (lokálně i 40 mm) zajistil dokonalé zalití a pro všechny plodiny znamenal tolik potřebný přínos vláhy.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Pokračoval velmi intenzivní růst a vývoj u všech plodin a postupně se tak ztrácí zpoždění způsobené pozdním nástupem jara. Příhodné počasí umožnilo i výrazný postup jarních prací a tak na většině míst zbývá dosít kukuřici a v plném proudu byla výsadba množitelských i běžných ploch brambor. Plně vytiženy jsou postřikovače – značná kumulace aplikací všech druhů pesticidů.

OBILNINY

Porosty obilovin dostaly potřebnou vodu a jejich stav je slibný. Docházelo k nárůstu výskytů škůdců a přibyla i hlášení o prvních výskytech hubových chorob. Vzhledem k předpovědi počasí lze očekávat další zvýšení jejich četnosti. V porostech byly zaznamenány první výskyty okřídlených mšic.

PŠENICE OZIMÁ (RF 29-33 BBCH)

(9 a více odnoží viditelných - fáze 3. kolénka: 3. kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. kolénka)

Silný výskyt padlí pšenice (*Blumeria graminis*) byl pozorován v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Králova Lhota 30.4./, střední v okresech Pardubice /lokalita Přelouč 30.4./ a Hradec Králové / lokalita Mžany 2.5./ a první v okrese Žďár nad Sázavou /lokality Černá 2.5./.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin

(odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %.** Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 30. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Silný výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byl zjištěn v okrese Chrudim /lokalita Kunčičky 23.4./ a první výskyty byly hlášeny z okresů Pardubice /lokalita Přelouč 30.4./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 30.4./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid **tečkované listové skvrnitosti pšenice** – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Práh škodlivosti je 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

Místy až střední výskyt **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Ceratobasidium cornigerum*)** byl zjištěn v okrese Svitavy /lokalita Karle 29.4./.

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 29.4./ byly zaznamenány na patách stébel první skvrny **obecné krčkové a kořenové hniloby pšenice (*Fusarium* spp.)**

Aplikaci fungicidů je třeba provést v růstové fázi BBCH 30-32 při napadení 15-25 % hlavních odnoží, nebo když více jak 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod první sloupnutou pochvou.

Na stejné lokalitě byl zjištěn i první slabý výskyt **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)**.

První výskyty vajíček **kohoutků (*Oulema* sp.)** byly pozorovány v okrese Náchod /lokalita Spy 3.5./.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vyhlýchých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vyhlýchých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyhlýchých více jak 50 % larev.

První výskyty **kyjatky travní (*Metpolophium dirhodum*)** byly zaznamenány v okresech Hradec Králové /lokalita Lhota pod Libčany 2.5./ a Trutnov /lokalita Velké Svatoňovice 2.5./

JEČMEN OZIMÝ (RF 30–33 BBCH)

(začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm - fáze 3. kolénka: 3. kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. kolénka)

Silný výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byl hlášen z okresu Trutnov /lokalita Doubravice 30.4./ střední z okresů Svitavy /lokalita Mikuleč 30.4./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Měřín 2.5./.

Pozorování viz pšenice ozimá.

V okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita České Meziříčí 3.5./ byl pozorován již střední výskyt **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** a první v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Měřín 2.5./.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

První výskyt **sítovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl zjištěn v okresech Hradec Králové /lokalita Nový Bydžov 2.5./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Měřín 2.5./ a v okrese Trutnov /lokalita Doubravice 30.4./ bylo napadení hodnoceno jako silné.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

V okrese Trutnov /lokalita Dubenec a Velké Svatoňovice 2.5./ byl zjištěn silný výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby ječmene (*Fusarium spp.*)**, a první nález skvrn na patách stébel způsobený tímto patogenem byl hlášen i z okresu Chrudim /lokalita Dřevikov 3.5./

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostlina se vyryje i s kořeny, z každé rostliny se vybere jedna odnož a hodnotí se poškození bazální části, především zahnědlé skvrny v místě přechodu mezi nadzemní a podzemní částí.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 až 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 až 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

První střední výskyty dospělců **kohoutků (*Oulema sp.*)** byly zaznamenány v okresech Pardubice /lokalita Lhota pod Přeloučí 30.4./ a Svitavy /lokalita Strakov 29.4./. V okresech Rychnov nad Kněžnou /lokalita České Meziříčí 3.5./ a Svitavy /lokalita Vítějeves 29.4./ byla nalezena již i jejich vajíčka.

Pozorování a ošetření viz pšenice ozimá

JEČMEN JARNÍ (RF 11-13 BBCH)

(fáze 1. listu: 1. list rozvinutý - fáze 3. listu: 3. list rozvinutý)

První výskyty dospělců **kohoutků (*Oulema sp.*)** byly zjištěny v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita České Meziříčí 2.5./.

Pozorování a ošetření viz pšenice ozimá

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 5-11BBCH)

(kořínek vystoupil ze semene - 2. list se zálistkem a úponkem (či 2. úponkem))

První výskyty **listopase čárkovaného (Sitona lineatus)** byly pozorovány v okresech Jičín /lokalita Popovice 29.4./ a Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 2.5./,

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 50–61 BBCH)

(hlavní květenství již viditelné, těsně obklopené nejvyššími listy - počátek kvetení, asi 10% květů na hlavním stonku otevřeno, květní osa se prodlužuje)

V celé oblasti jsou po aplikaci insekticidů zjišťovány převážně pouze slabé výskyty dospělců **krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus pallidactylus)** a **krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi)**.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus quadridens) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

V okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Králova Lhota 30.4./ byl zaznamenán silný výskyt **blýskáčka řepkového (Meligethes aeneus)**. Střední výskyty byly hlášeny z okresů Svitavy /lokalita Záhrad' a Hradec nad Svitavou 29.4./, Ústí nad Orlicí /lokalita Koldín u Chocně 2.5./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Nové Sady u Vel.Bíteše, Velká Bíteš, Sklené nad Oslavou a Měřín 2.5./.

Pozorování se provádí 1x týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hod. do začátku květu řepky. Fáze 30 – 61 BBCH (orientačně březen až polovina května). Kontrolují se vrcholová květenství 50 rostlin (10 míst x 5 sousedních rostlin) na obvodu porostu.

Ošetření se provede při počtu 300 a více brouků na 100 vrcholových květenství.

MÁK (RF 10-24 BBCH)

(vzcházení - fáze 3. a 4. pravého listu)

V okrese Jičín /lokalita Bašnice 30.4./ byl zjištěn první výskyt **krytonosce kořenového (Stenocarus fuliginosus)**

Kontroluje se 50 rostlin (na 5 náhodných místech na parcele se kontroluje vždy 10 rostlin v řádku). Nepřímá ochrana: raný výsev a všechna agrotechnická opatření urychlující růst a vývoj rostlin. Použití insekticidně mořeného osiva. Porosty máku do fáze 4 - 5 listů se ošetří postřikem v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 9-15)

(vzcházení: délka klíčku - dvojnásobek průměru semene, objevení se děloh nad povrchem půdy - 7. listů vyvinuto)

V okresech Jičín /lokalita Milíčevy 29.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita České Meziříčí 29.4./ byl zjištěn první výskyt **maločlence čárkovitého (*Atomaria linearis*)**

V okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita České Meziříčí 2.5./ byl pozorován první slabý výskyt **dřepčíků (*Chaetocnema* spp.)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 56-59 BBCH)

(jednotlivé květy se začínají se od sebe navzájem oddělovat, ještě uzavřené (fáze zeleného poupěte) - korunní lístky většiny květů tvoří úplný balón)

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 2.5./ byly pozorovány larvy **květopasa jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** a housenky **slupkových a pupenových obalečů (*Tortricidae*)**.

HRUŠEŇ (RF 56-59 BBCH)

(jednotlivé květy se začínají se od sebe navzájem oddělovat, ještě uzavřené (fáze zeleného poupěte) - korunní lístky většiny květů tvoří úplný balón)

V okrese Hradec Králové /lokalita Předměřice nad Labem 2.5./ byl pozorován lokálně až střední výskyt dospělců **mery ovocné (*Cacopsylla pyrisuga*)**.

SLIVONĚ (52-65 BBCH)

(konec zaoblování pupenů, šupiny pupenů světle zbarvené s některými částmi hustě pokrytými vlnou - plný květ, nejméně 50% květů otevřeno první korunní lístky padají při dotyku)

První a hned silný nálet **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** dokládají úlovky na feromonovém lapáku z okresu Chrudim /lokalita Podlíšťany 2.5./ a první úlovek byl hlášen i z Hradce Králové /lokalita Hradec Králové 29.5./.

Lokálně až střední výskyty **pílatky žluté (*Hoplocampa flava*)** a **švestkové (*Hoplocampa minuta*)** byly zaznamenány na lepových deskách v okrese Hradec Králové /lokalita Hradec Králové 3.5./.

DROBNÉ OVOCE

RYBÍZ (57 BBCH)

(oddělení prvních květních poupat na prodlužujícím se hroznu)

V okrese Svitavy /lokalita Litomyšl 2.5./ byl na zahrádkách pozorován střední výskyt **mšice rybízové (*Cryptomyzus ribis*)** na listech.

OKRASNÉ ROSTLINY

Na lilích byly zaznamenány první výskyty **chřestovníčka liliového (*Lilioceris lili*)** v okrese Náchod /lokalita Náchod 29.4./.

OKRASNÉ DŘEVINY

Intenzivní líhnutí zakladatelek a první výskyt kolonií **mšice makové (*Aphis fabae*)** na brslenech bylo pozorováno v okresech Chrudim /lokalita Tisovec 2.5./.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet osazených slabě (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených silně (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větvíček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Ošetření se signalizuje u semenaček řepy při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

JÍROVEC MAĎAL

Na pozorovacím bodu Pardubice – Vinice byl 30.4. zjištěn první výskyt dospělců **klíněnky jírovcové (*Cameraria ohridella*)** a následně 2.5. byl již pozorován silný nálet první generace a začátek kladení vajíček na list samičkami klíněnky.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl